

ביאורים בתורת רבינו

לקוטי שיחות
מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
עם ביאור ופירוש

חג הגאולה
יב-יג תמוז

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

החזקת מכון 'ביאורים במאמרי רבינו'

מוקדשת לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
על-ידי ועד ידי המכון

ר' שימואל ומשפחתו שיחיו אייזנברג
הרב לייבל ומשפחתו שיחיו בוימגארטען
ר' מנחם מענדל ומשפחתו שיחיו פישר
ר' יוסף יצחק ומשפחתו שיחיו קזרנובסקי

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות
ר' מרדכי וזוגתו מרת חיה מושקא שיחיו
בן שבת
ולזכות

ליאור בת מרדכי, יהושע בן אברהם שיחיו
ולזכות ר' דוד ציון בן יצחק וזוגתו זהבה בת מרדכי שיחיו

קובץ זה נדפס על-ידי ולזכות
ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת נחמה שיחיו
ולזכות ילדיהם הת' אריה זאב, וחיה רישא
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

דרוקמן
טורונטו קנדה

קובץ זה נדפס ע"י ולזכות
ר' ירחמיאל מנחם מענדל וזוגתו מרת רבקה פייגא
ילדיהם חיה מושקא, אריה לייב שאוק, יהודה
מאיר, שלום דובער, שניאור זלמן
גולדשמיד

קובץ זה נדפס לעילוי נשמת הו"ח התמים
ר' יעקב בן הרה"ח מאיר צבי ע"ה **סטמבלר**
חסיד נאמן ומסור לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
גלב"ע יא ניסן ה'תש"ע

קובץ זה נדפס לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו
על-ידי ולזכות
שלמה בן רנה, מרים בת רחל, דבורה לאה עזיזה בת מרים,
ירחמיאל יהושע חיים בן דבורה, חי' מושקא בת דבורה
לאה עזיזה, מנחם מענדל בן דבורה לאה עזיזה, בנימין
אברהם בן מרים, חנה בת דבורה, דובער בן חנה,
חי' מושקא בת מרים, סאשה בת מרים

פתח דבר

בשבח והודיה לה' יתברך, מוגשת בזה לפני ציבור הלומדים שיחה נוספת בסדרת 'ביאורים בתורת רבינו'.

שיחה זו נדפסה בלקוטי-שיחות חלק כג עמ' 157, לחג הגאולה של כ"ק אדמו"ר הריי"צ יב-יג תמוז.

במקורה נדפסה השיחה באידיש, וכאן היא תורגמה ללשון-הקודש, נוספו לה קיצורים וסיכומים, ונתבארו הענינים והמושגים המובאים בה.

הביאורים נלקטו ונכתבו על ידי הרה"ת ר' מנחם מענדל שיחי' אשכנזי.

*

תודתנו נתונה להרה"ת יואב שיחי' למברג על כתיבת הסיכומים ועריכת הביאורים, וכן להרה"ת צבי הירש שיחי' זלמנוב על תרגום השיחה מאידיש ללשון-הקודש.

כמו כן נתונה תודתנו להנהלת קה"ת על נתינת רשות מיוחדת להדפסת השיחות.

*

שיחה מבוארת זו, מצטרפת לשיחות ומאמרים שיצאו לאור על ידינו בשנים קודמות, ובייחוד לסט הספרים 'ביאורים במאמרי רבינו', שני כרכים, המאגד שלושים ואחד מאמרים, מסודרים לפי מועדי השנה, ערוכים מחדש בצורה בהירה. ניתן להשיג את הספרים בקה"ת ובחנייות הספרים המובחרות.

לבקשת רבים, ניתן להוריד את הקונטרס, כמו גם הקונטרסים האחרים שנתבארו על ידנו, בכתובת: www.biurim.022.co.il.

*

כבר אמר דוד המלך, "שגיאיות מי יבין" (תהלים יט, יג). יתכן כי נפלו אי-הבנות בעניינים המבוארים. על כן שטוחה בקשתנו בפני ציבור המעיינים לשלוח אלינו את הערותיהם ונתקנם בבוא העת אי"ה.

יהי רצון מהשי"ת כי העיסוק בדא"ח בכלל ובתורת רבינו במיוחד, יזרז את קיום הייעוד: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה יא, ט).

יב-יג תמוז ה'תשע"ט

כתובת למשלוח הערות: ת.ד. 485 כפר חב"ד. או: mm.ashkenazi@gmail.com

חג הגאולה - יבייג תמוז

לביאור טז) בשיחת י"ב תמוז תשכ"ד שאל רבינו:

עדיין אינו מובן מה ה'ה הצורך לקשר זאת עם מאמרי ראש-השנה? הענין של השגחה פרטית ה'ה ידוע בתוככי החסידים, ועל-ידי החסידים - אצל בני-ישראל בכלל, כך, שגם אילו לא ה'ה נזכר הדבר במאמרי ראש-השנה דשנה ההיא, הרי זה ענין אמיתי מצד עצמו. ובבוא המאסר ה'ה יכול להיות הזכרון על הענין שהשגחה פרטית, באופן שיתן כח לסבול את יסורי המאסר, והפחד מפני הסכנה עבור היהדות של מילוני יהודים, ולצאת מזה בשלימות. ומדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר שהנתינת כח היתה מצד אמירת הענין במאמרי חסידות, דראש-השנה, מובן שגם דיוק זה נוגע להענין.

ויש לומר הביאור בזה, ובהקדמה שהתורה בכלל נקראת בשם "חיי עולם", שזהו ענין הנצחיות, ובמילא מובן, שגם המצוות - שעל-ידי הלימוד שמביא לידי מעשה - הם ענין נצחי. וזהו א' הענינים ד"אני מאמין" ש"התורה הזאת לא תהי' מוחלפת" דקאי' לא רק על התורה, אלא גם על מצוות התורה.

אמנם, מצד הענין דנצחיות התורה, הרי זה יכול להיות "בגלגול זה או בגלגול אחר" (כלשון התניא). ועל דרך זה בנוגע לענין שהשגחה פרטית, שעם היותו אמיתי כו', הרי כיון שמתפשט על כל הדורות כולם, יכול להיות הדבר בגלגול זה או בגלגול אחר, בדור זה או בדור אחר. וזהו התועלת שבהזכרת הענין שהשגחה פרטית בדיבור גלוי בראש-השנה: ידוע ביאור אדמו"ר האמצעי בדיוק השם ראש השנה, ולא תחלת השנה, שזהו בדוגמת ראש של כל הגוף, שנוסף על היותו עיקר הגוף, הרי ממנו מתפשט זרימת החיות והתנועה וכו' וכו' לכל האברים, וכן הוא בראש-השנה, שבכחו של יהודי לפעול על-ידי עבודתו שיומשך ממנו חיות לכל עניני החיים בכל ימות השנה.

ולכן כאשר הענין שהשגחה פרטית נדבר ביום הראש-השנה, שהוא גם הראש של ימי המאסר, ולא רק באופן שנשאר במחשבה, אלא נתגלה בדיבור, ובמעמד כמה וכמה מישראל, ריבוי מניינים, שעל-ידי זה נעשה ענין של פרהסיא, שזהו תכלית הפירסום והגילוי - אוי נתבטל החשש והספק אם ה'ה הדבר בדור זה ובגלגול זה או בדור אחר ובגלגול אחר, כיון שכבר נמשך בגלוי בראש ותחלת השנה (תורת מנחם ח"מ ע' 198 ואילך)

מים", "מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו", ומה הנפקא-מינא אם שולחים בו יד או משליכים אותו לבור שיש בו נחשים ועקרבים?

ומתרץ בזה שמוטב ליפול לבור שיש בו נחשים ועקרבים, שאינם בעלי בחירה, מאשר ליפול בידי בעלי בחירה, שזוהי סכנה גדולה יותר, ולכן, אף-על-פי ש"אין דנין את האדם אלא לפי מעשיו", הרי כאשר הסכנה גדולה יותר, אוי צריך זכות גדולה יותר כדי לינצל ממנה, מה-שאיין-כן כאשר הסכנה אינה גדולה כל-כך, כמו בנחשים ועקרבים שאינם בעלי בחירה, אוי יוכל לינצל גם על-ידי זכות קטנה יותר.

ועל דרך זה בנוגע למאסר של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהפחד היה במיוחד מצד העובדה שהיתה התערבות של בני ברית בעלי בחירה (כפי שמספר הרבי בוכרונותיו), וגם במכתב הראשון שכתב לקראת חגיגת י"ב תמוז, ואו יש צורך בזכות גדולה ומיוחדת כדי להתגבר על כל ההעלמות וההסתרים שלמעלה מדרך הטבע לגמרי.

ועל-פי זה יובן הדיוק שהענין שהשגחה פרטית "נדבר בתוך המאמר אף שלא היה שייך להמאמר": כאשר ענין מסויים נאמר במאמר בגלל ההכרח שבדבר בנוגע להמשך המאמר, הרי זה ענין שנעשה על-ידי בעל בחירה, ובנדון-דידן, שבעל בחירה מגלה את הענין שהשגחה פרטית, בניגוד להלשנה של מי שגם הוא בעל בחירה.

מה-שאיין-כן כאשר מצד המשך המאמר אין מקום לאמירת ענין זה, ואף-על-פי-כן נדבר בתוך המאמר, באופן שלמעלה מבחירה של בעל בחירה, ובא בגילוי במאמר חסידות, שענינו לאחד נגלה דתורה עם פנימיות התורה, ובאופן כזה נמשך וחודר גם בעולם, ועד לחיצוניות העולם, כפי שנראה בעיני בשר, ועד כפי שהעולם נראה אצל כאלו שאינם בני ברית .. הנה הענין שנתן לו את הכח והתוקף, התקווה והבטחון הגמור שהכל יסתיים בטוב הנראה והנגלה - הרי זה העובדה שבראש-השנה (ראש ותחלת השנה שממנו נמשך חיות לכל השנה) נדבר (מעצמו, ממקום שלמעלה מבחירה של בעל בחירה, ונמשך למטה באופן גלוי, בדיבור בפרהסיא) במאמר חסידות (שמחבר נגלה דתורה ופנימיות התורה) אודות הענין שהשגחה פרטית (תו"מ ח"מ ע' 200 ואילך).

סיכום כללי

סעיף א: הרבי הרי"צ סיפר, שבמאמר של ראש-השנה תרפ"ז דיבר אודות שיטת הבעש"ט בהשגחה פרטית, וע"י זה עמד ביסורי המאסר. וצריך להבין השייכות לשיטת הבעש"ט, הרי: א. הכל מודים שישנה השגחה פרטית במין המדבר, וכל-שכן כשמדובר בנוגע לנשיא ישראל. ב. כשמדובר בכל הקשור לתורה ומצוות, פשוט שהכל הוא בכוננת מכוון מלמעלה (הביאור לקמן סעיף יב).

סעיף ב: לכאורה יש לומר שעל ידי זה הרבי הרגיש שכל יסורי המאסר הם בהשגחה פרטית מהקב"ה, ולכן ה'ה יכול לסבול אותם. אבל אם כן ה'ה מתאים יותר הענין של "אין רע יורד מלמעלה".

סעיף ג: אך למעשה, הרבי לא חשב כלל אודות עצמו, ולכן לא נוקט לחשוב שזוהו "דע יורד". ברם אם כן מדוע הרבי הדגיש את הקושי שבסבל יסורי המאסר, ואדרבה ה' לו לשמוח מהמסירות-נפש לה זכה.

סעיף ד: הביאור: בשונה מרבי עקיבא, אברהם אבינו לא חיפש מסירות-נפש, שכן זה מנע ממנו לפרסם אלקות בעולם.

סעיף ה: גם אצל הרבי, המאסר גרם לו יסורים מאחר שמונע ממנו ביצוע שליחותו בהפצת היהדות.

סעיף ו: אך עדיין צריך להבין, כיון שמאסרו של הרבי לא ה'ה ב"אשמתו", מה המקום להיות שרוי בצער על כך?

אלא שישנם ב' אופנים בעשיית מלאכה: א.פקיד נאמן – עושה כל שביכולתו, אך מעבר לכך אין זה ענינו. ב. בעל-הבית – כל עוד העסק אינו כדבעי, אינו יכול להיות במנוחה, שכן זה העסק שלו.

סעיף ז: על דרך זה ישנן ב' מדרגות בעבודת ה': א. עושה ככל יכולתו, אך מעבר לכך אין זה ענינו. ב. רצון ה' הוא רצונו, ולכן כשהדבר לא מתבצע הוא מצטער על כך.

מילואים

לביאור ב) בשיחת י"ב תמוז תשכ"ד שאל רבינו:

צריך להבין מדוע היה צריך ענין זה להיות נדבר במאמר חסידות, ובאופן שלא היה שייך להמאמר, ואעפ"כ נדבר במאמר?

ויש לומר הביאור בזה - בהקדם מה שמצינו גבי יוסף

סעיף ח: וכמסופר על הרבי הרש"ב שנלחם בכל כחו לגבי ענין מסוים, ולבסוף מצאוהו בוכה, והסביר שאע"פ שעשה כל שביכולתו, מכל מקום המטרה לא הושגה.

סעיף ט: וכן בעל הגאולה - כיון שהיה חדור ב"רצון העליון" להפצת יהדות, ובפרט בידעו שאדם אחר לא יכול לבצע זאת כמותו, לפיכך גרם לו המאסר צער ויסורים.

סעיף י: אך עדיין אינו מובן: הרי הכל הוא בהשגחה פרטית למילוי התכלית של "דירה בתחתונים", ואם כן גם המאסר נועד לתכלית זו, כדי שעל ידו יבוא יתרון בעבודה, ולמה הצטער הרבי?

והביאור, כיון שבעת המאסר ה'ה מצב של העלם והסתר על הפצת התורה, הרי זה עצמו דבר מצער ומכאיב.

סעיף יא: על פי זה יש לומר: החידוש של הבעש"ט בהשגחה פרטית נוגע גם לעניני האדם, כי לשיטתו ההשגחה הפרטית שבהם אינה רק במידה שנוגעים לאדם, אלא כל פרט ופרט מצד עצמו משלים את הכוונה העליונה בבריאה.

סעיף יב: וזוהי כוונת הרבי: שיטת הבעש"ט בהשגחה הפרטית גילתה את ההכרה שהמאסר גופא משלים את הכוונה העליונה. והדבר בא לידי ביטוי בכך שעצם המאסר גרם התעוררות בבני ישראל, ועד שעמידתו האיתנה של הרבי במאסר, גילתה במאסר גופא ש"אין עוד מלבדו".

סעיף יג: ההוראה מהאמור: שום דבר לא יכול להפריע לביצוע שליחות הרבי בהפצת המעיינות, ומאידך גם כשלא רואים כל אפשרות לפעול זאת, יש לזכור שהכל בהשגחה פרטית ויש למצוא גם במצב זה ענין שיפעל גילוי אלקות.

הצומח והדומם מושגחים בהשגחה פרטית על-ידי הקב"ה – ואילו ההשגחה הפרטית שעל האדם (סוג המדבר) הרי היא ענין שכולי עלמא מודים בו (גם לולא חידוש הבעש"ט), ובפרט לגבי ישראל עם קרובו, ובפרטי פרטיות לגבי שומרי תורה ומצוות שבישראל, וכל-שכן כשהמדובר הוא במנהיגי ונשיאי ישראל, שעניניהם נוגעים לכלל ישראל, ואס"כ בודאי פשוט הדבר בתכלית שכל עניניהם בהשגחה פרטית – ומדוע, אפוא, ה'ה צורך בעת מאסרו של הרבי להיזקק דוקא לחידוש הבעש"ט בענין השגחה פרטית?

6 להעיר שבלק"ד ח"א (ע' 166 בסוף ס"ב) אומר בענין המאסר והגאולה דאדמו"ר הזקן שהי' הכל בהשגחה העליונה ואינו מרייק שעל-פי שיטת הבעש"ט. ורק להלן בסעיף כפני עצמו מתחיל לבאר השגחה פרטית כפי ביאור הבעש"ט.

7 בפשטות יש לומר שהזכרת ענין שיטת הבעש"ט אודות השגחה פרטית, שהיא גם בדצ"ח ובכל פרט ופרט, מוסיפה בהרגשת ענין השגחה פרטית גם על האדם. דאם עשב אחד פרטי הרי גם מספר תנועותיו ואופניו הוא בהשגחה פרטית כו' הנה האדם הרי ודאי שהוא מושגח בהשגחה פרטית בכל פרטי פרטיות עניני צרכיו (ל' כ"ק מו"ח אדמו"ר בד"ה על כן יאמרו המושלים תרצ"ו, הובא לקמן בפנים). ועל-אחת-כמה- וכמה ישראל עם קרובו (ראה לק"ד ח"א שם סוס"ג).

א. כ"ק מו"ח (מורי והמי) אדמו"ר סיפר פעם, בקשר למאסרו וגאולתו ב"י"ג ו"ג תמוז, שבמאמרים שנאמרו על ידו בראש-השנה שלפני המאסר – ראש-השנה תרפ"ז – דובר אודות שיטת הבעש"ט בענין השגחה פרטית, שהשגחה פרטית היא גם על המינים דומם צומח וחי, ועל כל פרט ופרט – אף שלענין זה לא ה'ה כל קשר עם גוף המאמר – והוסיף, שלולא זאת, אין הוא יודע אם ה'ה יכול לשאת (לסבול) את היסורים ולצאת מן המאסר.

וצריך להבין: החידוש דשיטת הבעש"ט בענין השגחה פרטית הוא, כנ"ל, שגם כל הברואים דמין החי

1 נעתק ברשימת המאסר (לקו"ד ח"ד ע' 1252) בהערה.

2 וידועה ראת אדה"ז מחולין (סג, א) משלך א (וראה לק"ש ח"ז ע' 63). וראה בארוכה קונטרס השגחה פרטית (נדפס בלק"ש ח"ח ע' 277 ואילך).

3 בסה"מ תרפ"ז (קה"ת תשמ"א - נדפס ע"פ העתקה מוגהת והוספות בגבתי"ק -) לא נזכר על דבר ענין הנ"ל בהשגחה פרטית. ואולי נשמט על-ידי בעל המאמר מטעם הנ"ל, כיון שלא ה' שייך (להמשך הענין ב) המאמר. אף שנאמר (וכידוע בנוגע לכמה מאמרים).

4 ראה לקו"ד שם. כתר שם טוב (הוצאת קה"ת) בהוספות סק"ט ואילך. קונטרס הנ"ל.

5 ראה קונטרס הנ"ל (ע' 278 ואילך).

ביאורים במאמרי רבינו

א בנוגע לאדם, שהרי רואים שאף על הדגים יש דין ומשפט פרטי, והקדוש ברוך הוא מזמן את השלך לתפוס דוקא דגים אלו שעליהם נפסק הדין מלמעלה.

ב היינו שבראש השנה הזמין לו הקב"ה "אריינאגן" בהמאמר ע"ד הענין דהשגחה פרטית על-פי שיטת הבעש"ט (תורת מנחם ח"ג ע' 213).

א בהערת רבינו 2 "ראית אדה"ז משלך" איתא בגמרא (חולין סג, א) "רבי יוחנן כי הוה חזי (כשהיה רואה) שלך (מין עוף השולה דגים מן הים), אמר משפטיך תהום רבה", ומסביר רש"י "ומשפטיך אף בתהום רבה, שזימנת שלך לשפוט ולעשות נקמתך בדגת הים להמית המזומנים למות". מכך מביא אדמו"ר הזקן הוכחה לשיטת הבעל שם טוב שכל הענינים הם בהשגחה פרטית, ולא כאומרים שהשגחה פרטית היא רק

והתמיהה גדולה יותר: לשם מה נוגע כאן כלל ועיקר, ביחס למאסר כ"ק מו"ח אדמו"ר, הענין שהשגחה פרטית? הרי המעשה כולו לא בא אלא בשייכות לקיום התורה ומצוות, הרבצת התורה והחזקת היהדות ומילוי שליחותו של הקב"ה, ואמ"כ פשיטא שכל השייך לזה – כולל כל הנעשה עם כ"ק מו"ח אדמו"ר – תלוי ברצון וכוונת והשגחת השי"ת.¹

סיכום: אדמו"ר הרי"צ סיפר שקודם מאסרו דיבר אודות שיטת הבעש"ט בהשגחה פרטית, ועליידי זה יכול היה לשאת את יסורי המאסר. וצריך להבין: א. הכל מודים שישנה השגחה פרטית במין המדובר. וכל-שכן שהמדובר הוא בנוגע לנשיא ישראל.

וכהתבוננות שלו בעת המאסר גופא המסופרת בלקו"ד ח"ד שם.

אבל מהמשך הלשון משמע, שהוא מצד עצם שיטת וחידוש הבעש"ט בהשגחה פרטית, ולא רק שזוהא אפשר להרגיש יותר ענין ההשגחה באדם בכל שכן

ביאורים במאמרי רבינו

ג. בשיחת י"ב תמוז תשכ"ד ביאר הרבי מדוע היה צריך ענין זה להאמר ובאופן שלא היה שייך למאמר דווקא - ראה במילואים.

במקור הדברים בשיחה רבינו הרחיב: ליתר ביאור, מאסרו של הרבי ה' בגלל עבודתו בהרבצת התורה וכו' - עבודה שה' מוכרח לעשותה כדי למלא שליחותו של הקב"ה בעלמא דין. ומה גם שעבודה זו אינה לטובת עצמו, אלא לטובת הזולת, ובמילא, אין מקום לחשוש שמא מעורב בזה איזה ענין נוסף כו'.

וכיון שכן, גם לולי הבנת הענין שהשגחה פרטית יכול וצריך לילך לבטח דרכו - משום ש"שלוחי מצוה אינן ניוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן" (פסחים ה, ב), ובמילא, יכול וצריך להיות

ב. כשהמדובר הוא בנוגע לכל הקשר לתורה ומצוות, פשוט שהכל הוא בכוננת מכיון מלמעלה.

ב. בפשטות יש לומר, שזו גופא היא כוונת לשונו של כ"ק מו"ח אדמו"ר "לשאת (לסבול את היסורים ולצאת מן) המאסר": מכיון שבמאמר דובר אודות השגחה פרטית, הרגיש כ"ק מו"ח אדמו"ר שכל יסורי המאסר הם בהשגחה פרטית מהקב"ה, ולכן היה יכול לסבול אותם.

אבל עדיין אין הדבר מחוור דיו, כי לפי זה מתאים יותר שההדגשה תהיה (לא כל כך על הענין שהשגחה פרטית, אלא) על הענין ד"אין רע יורד מלמעלה"⁸ וכיו"ב. וכמבואר בפרטיות

וק"ו.

8 כ"ה בשל"ה (קו, ב) ובכ"מ ברא"ח (ראה אגה"ק סי"א). ובכ"ר (פנ"א, ג) אין דבר רע כו'. וראה מדרש תהלים מזמור קמט.

סמוך ובטוח שיצא בשלום.

אלא מאי, מצב זה הוא בגדר של מקום סכנה ("היכא דשכיח היוקא שאני" פסחים שם), הרי גם במצב כזה פשיטא שהיה צריך להמשיך ולעסוק בעבודתו מבלי להתפעל מגזירת המלכות, כפי שמצינו אצל רבי חנינא בן תרדיון (ע"ז יח, א), ש"אמרו לו . . . אי אתה יודע שאומה זו כו' ואתה יושב ועוסק בתורה ומקהיל קהלות ברבים (והן גזרו על כך פרש"י שם). אמר לו, מן השמים ירחמו" (תורת מנחם תשי"א ח"ג ע' 9-207). ובהערה 109 שם כתבו המו"ל: "כיון שנתגלה לאחרונה סרט ההקלטה ובו ענינים נוספים שלא נכללו בלקו"ש - באה כאן (באופן יוצא מן הכלל) רשימת השיחה כפי שנערכה ע"פ סרט ההקלטה, אלא שהיא, כמובן, הנחה בלתי מוגה".

של הרבי בהרבצת התורה וחיווק היהדות. ובפרט שיתכן שבשל העדר הזריזות הדרושה בהשלמת המלאכה, מתעכבת לרגע ביאת משיח צדקנו ושכינתא בגלותא;

ולאידך גיסא יש לדעת, שבכל מעמד ומצב שבו יימצא יהודי, אפילו כשאינו רואה כל אפשרות חסידשלוש שיוכל לעסוק בהפצת היהדות והמעיינות, אסור לו להתייבאש חסידשלוש, אלא יש לזכור שגם זה הוא בהשגחה פרטית, וכאשר "יגעת" יתקיים גם "ומצאת"⁵, למצוא גם במצב זה ענין שיפעל גילוי אלקות ובגלוי ממש.

סיכום: ההוראה מהאמור: שום דבר לא יכול להפריע לביצוע שליחות הרבי בהפצת היהדות, ומאידך גם כשלא רואים כל אפשרות לפעול זאת, יש לזכור שהכל בהשגחה פרטית ויש למצוא גם במצב זה ענין שיפעל גילוי אלקות.

57 מגילה ו, ב.

58 ישעיה מ, ה.

ביאורים במאמרי רבינו

וראוהו יושב כשטליתו מכסה את פניו - הלכו להם. לאחרי משך זמן - שעה או שעה ומחצה (הרבי לא אמר כמה זמן) - באו עוד הפעם. הרבי אחז עדיין באמצע התפלה, אבל טליתו לא היתה מכסה את פניו, וכשהבחין בהם בהכנסם עם כל ציוד הצילום, עשה איוז תנועה בידו בהראותו שאינו יכול להפסיק עכשיו, ונבהלו והלכו להם. לאחרי עוד משך זמן - שעה או שעה ומחצה - באו פעם שלישית, ואז אמר להם הרבי שכיון ששבת היום, אסור לו להצטלם. וכששמעו את דבריו, הלכו להם, ודחו את הצילום לזמן אחר.

מאורע זה הוא דבר פלא, ועל-פי שכל אין לו מקום לגמרי: אנשים אלה - לא אמורים להתפעל מ"טלית", ואינם מתפעלים מ"טלית", ואדרבה: הם אסרו את הרבי בגלל היותו רב, רבי, שמתכסה בטלית!...

מהי איפוא הסיבה לכך שכאשר הרבי הי'

אצלם, בד' אמות שלהם, סביבה שכולה שורצת באנשים שלהם, ובין ד' הכתלים שלהם, מקום שאין בו מוזוות - התפעלו ונבהלו בראותם את הרבי יושב כשטליתו מכסה את פניו, עד כדי כך שהסתלקו להם, בהבנים שאין להם מה לעשות כאן!... - היכן יש מקום לדבר כזה בשכל!?!...
אלא מאי - מצד העצמיות של הרבי (שעמד בביטול עצמי ובתוקף עצמי) נפעל גם במציאות כזו שהניצוץ האלקי שבה נסתר ונעלם לגמרי עד לאופן שחתיתה נעשית נבילה (אלא שאף-על-פי-כן נשארה מציאות הניצוץ), שכאשר מציאות זו רואה עצמות ומהות כפי שיושב מעוטף בטלית מעל הראש... אין אצלם נתינת מקום כלל (לא מצד השכל, כיון שאצלם גופא הרי זה ענין שאינו שייך לשכל) לנסות לבלבל, כיון שכאן מתבטלת מציאותם, ולא זו בלבד שאינם מבלבלים, אלא עוד זאת, שמסתלקים מהמקום, בראותם שאין להם מה לעשות כאן!... (ת"מ ח"ג ע' 194).

ועוד זאת – הדבר נפעל גם בתוך המאסר גופא:

עצם "עמידתו" של כ"ק מו"ח אדמו"ר בתוקף עצום בהנהגתו שם, שלא להתפעל כלל מהאויבים והמנגדים לקדושה; ויתר על כן: שלא להחשיבם למציאות כלל, עד שהביט עליהם כאילו היו "כאין ואפס ממש", וכך אכן היתה הנהגתו כלפיהם כל משך זמן היותו במאסר⁵³ –

הי'ה בו כדי לגלות במאסר גופא אשר "אין עוד מלבדו"⁵⁴ י.

וזה פעל עליהם ביטול, שהם עצמם הוכרחו לשחרר את כ"ק מו"ח אדמו"ר, כמדובר כמה פעמים בארוכה.

52 ראה לקו"ש ח"ו ע' 95 בענין זיכרון העלם הצמצום. על-ידי קיום המצות במשך זמן הגלות י.

53 ראה סה"ש תש"א ע' 138 ואילך.

54 ראה סה"ש תש"ג שם בנוגע עבודת אברהם: [להלן בתרגום ללה"ק]: ובהיותו במאסר עסק במקומו

ביאורים במאמרי רבינו

יו בהערת רבינו 52 – "עצם המאסר הביא .. החזקת היהדות"

בזמן הגלות ובפרט בדרא דעקבתא דמשיחא כח המסירות נפש הוא בגילוי יותר מבוזמן הבית, שכן העלם הגלות מעורר כח המסירות נפש. כמו שעיקר גילוי הרצון הוא בעקביים, שלכן נקל יותר לאדם להכניס עקבו במים וותחים מלתת מים וותחים על ראשו.

ולכאורה איך יתכן כזה דבר, הרי העלם וגילוי הם הפכים? (ולמרות הדוגמה הנ"ל מהעקב, הרי זה גופא צריך ביאור מדוע הקב"ה הטביע כך?) אלא כדי שהעולם יהיה כלי לאלוקות מצד טבעו, הטביע בו הקב"ה שתשתקף בו הכוונה והתכלית שלו. ומכיון שכוונתו היא להביא לגילוי גבוה, לכן הוא נברא באופן שההעלם יעורר (ויהיה כלי ל)

סיכום: שיטת הבעש"ט בהשגחה הפרטית גילתה את ההכרה שהמאסר גופא משלים הכוונה העליונה. והדבר בא לידי ביטוי בכך שעצם המאסר גרם התעוררות בבני ישראל, ועד שעמידתו של הרבי בתוקף במאסר, גילתה במאסר גופא ש"אין עוד מלבדו".

יג. "הימים האלה נזכרים ונעשים"⁵⁵, והרי "בתר רישא גופא אזיל"⁵⁶ (הגוף הולך אחר הראש), ומזה מובן, שהנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר – שאודותה סיפר – יש בה הוראה ונתינת כח בעבודת כלאחדו אחד מישראל:

לכל לראש יש לדעת שאל לשום דבר להפריע ולמנוע מביצוע שליחותו

בעבודתו לפרסם אלקותו ית'.

55 ראה רמ"ז בספר תיקון שובביים, הובא ונתבאר בס' לב דוד להחיד"א פכ"ט.

56 עירובין מא, א.

גילוי עליון (לקו"ש ח"ו עמ' 96, וראה שם הע' 27 שמבאר במה העקב כלי לבחינת הרצון).

יה "כל משך זמן היותו במאסר, היה בו כדי לגלות..."
במקור הדברים בשיחה הרחיב רבינו:

הרבי סיפר שבשבתו בהמאסר ננסו לחדר מאסרו ביום השבת כדי לצלם אותו, על-פי חוק המלוכה צריך להיות בהמשרד של בית-הסוהר תמונה של כל אסיר. וכיון שמאזיה סיבה לא צילמו את הרבי קודם שהכניסוהו לתא מאסרו, באו לצלמו בתא מאסרו ביום השבת.

באותה שעה – הי'ה זה בשעה השני'ה השלישית או הרביעית לאחר חצות – התפלל הרבי כשטליתו מכסה את פניו, וכשננסו לתאו

בתניא⁵ העצה היעוצה לסכול יסורים, עד ליכולת לקבלם ברצון ובשמחה, וכהוראת חז"ל¹⁰ "כשם שמברך על הטובה כו' ופירשו בגמרא¹¹ לקבולינהו בשמחה"¹² ד.

כ"ק מו"ח אדמו"ר הי'ה נתון ומסור כל כולו להקב"ה ולתורה ומצוות, באופן שמציאותו העצמית לא תפסה מקום, וממילא מובן, שיסוריו הגשמיים לא היו יכולים לגרום למצב של אי יכולת לסבלם¹³ – שכן, מאחר שלא חשב כלל אודות עצמו¹⁴, לא עלה במחשבתו שזהו בגדר "רע יורד"¹⁵.

לקבולי בשמחה כו'.* אבל נ"ל שזה אמר (בעיקר) בנוגע לחסידיו (שלא היו במדרגיגתו) לחזקם כו', וכהמשך לשונו שם [להלן בתרגום ללה"ק]: "כל עונש המוטל עליו בשל החזקת "חדר", בשל לימוד תורה ובשל שמירת מצוות, מן הראוי שיוסיף בנו תוקף יותר כו'". וראה הערה הבאה.

14 ראה סה"מ תרפ"ח ע' קמו בהערה מה שאמר בעיר מקלטו קאסטראמא [להלן בתרגום ללה"ק]: לפני תרפ"ז הי' פחדו גדול, על עצמי לא שיערתי מאומה ומחשבותי לא היתה אלא אודות החסידים. וראה סה"ש תש"א ע' 135 ע"ד המסירות נפש של יהודי רוסיה בזמן ההוא [להלן בתרגום ללה"ק]: הם הניחו מציאותם על הצד לגמרי ולא חשבו אודות עצמם כלל.

15 כידוע הסיפור מר' זושיא מאניפאלי, שתמה מה שהמגיד שלה אחד מתלמידיו אצלו ללמוד ממנו איך לקבל יסורים בשמחה, באמרו, הרי אין לי יסורים בכלל שאקבלם בשמחה, ומעולם לא חסר לי דבר (ראה לקו"ש ח"ג ע' 1081 ואילך).

סיכום: לכאורה יש לומר שעל ידי זה הרגיש שכל יסורי המאסר הם בהשגחה פרטית מהקב"ה, ולכן הי'ה יכול לסכול אותם. אבל אם-כן הי'ה מתאים יותר הענין של "אין רע יורד מלמעלה".

9 ח"א פכ"ו. אגה"ק ס"א. סכ"ב. וראה לקו"ש ח"א ע' 284 ואילך.

10 ברכות נד, א (במשנה).

11 שם ס, ב.

12 הלשון בתניא ח"א שם.

13 בשיחתו יום ג' תמוז תרפ"ז לפני נסיעתו לעיר מקלטו קאסטראמא, אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר (סה"מ תרפ"ז ע' קצו. סה"מ קונטרסים ח"א קעו, א. לקו"ד ח"ד ע' 1384 [להלן בתרגום ללה"ק]): יתן לנו השי"ת תוקף כדבעי שלא להתפעל מיסורי הגוף ואדרבה

(* בסה"מ תרפ"ז שם (שנעתק מגכ"ק) ליתא הלשון "ואדרבא לקבולי בשמחה" אבל גם הנדפס בסה"מ קונטרסים כו' הוא מכ"ק מו"ח אדמו"ר (שהגיהו עוה"פ כשמסרו לדרפוס),

ולאודיע - הנרשם שם "רשימה מאחד השומעים" - כי רצה שיהי' בעילום שמו.

ביאורים במאמרי רבינו

ד "אין רע יורד מלמעלה"
הקב"ה הוא עצם הטוב, ו"טבע הטוב להיטיב", והיסורים הם השפעה אלקית טובה ונעלית ביותר שלא ניתן לקבלה ע"י טוב הנגלה ונראה.

שכן דברים שחיותם האלקית נמשכת מ"עלמא דאתגליא", הנה היות שאור אלקי זה הוא אור מצומצם היכול להתגלות לנבראים, לכן הטובה שבדברים אלו נגלית ונראית לעיני בשר, ואילו דברים שחיותם האלקית נמשכת מעלמא דאתקסא שלמעלה מעלמא דאתגליא, הרי דוקא

בגלל שאור זה הוא נעלה ומרומם כל כך עד שאין ביכולתו להתגלות לנבראים, לכן הטובה שבדברים אלו אינה נגלית ונראית לעיני בשר.

נמצא שיסורים אשר נראים בעיני בשר כדברים רעים, הנה לא זו בלבד ש"גם זו לטובה" ובאמת אינם רעים כלל, אלא יתירה מזו הטובה (האור האלקי) שבדברים אלו נעלית הרבה יותר מהטובה הנגלית ונראית, עד שמחמת כן אינה יכולה לבוא לידי גילוי.

אלא שעל-פי זה מתעוררת השאלה: מדוע הדגיש כ"ק מו"ח אדמו"ר את הקושי שבסבל יסורי המאסר?¹⁶

ואדרבה: מאחר שהמאסר, עם היסורים שבו, היו תוצאה מעבודת הקודש שלו בהרכבת התורה והחזקת היהדות ככל רחבי המדינה, וכידוע ומפורסם אודות פרשת הימים ההם, ה'יה הדבר צריך לעורר דוקא את ההיפך – תנועה של שמחה, על שזכה¹⁷ עליידי עבודה זו לדרגה זו במסירות נפש¹⁸, ועד ליסורי (ופחד) מות במשך ימים רבים כל כך.

ועל דרך שמצינו בר' עקיבא¹⁹, שכאשר זכה לקידוש השם, הרי בו בזמן שמסר נפשו מתוך עינוים קשים, ה'יה לו מכך רגש של עונג על שבא לידו הדבר ש"כל ימי הייתי מצטער"²⁰.

סיכום: הרבי לא חשב כלל אודות עצמו, ולכן לא נוקט לחשוב שזוהו "רע יורד". אך אם-כן מדוע הוא מדגיש את הקושי שבסבל

יסורי המאסר, ואדרבה היה לו לשמוח מהמסירות נפש לה זכה.

ד. ויש לומר הביאור בזה:

במאמרי²¹ מבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר את החילוק בין המסירות נפש דר' עקיבא והמסירות נפש דאברהם אבינו:

ר' עקיבא אמר²²: "כל ימי הייתי מצטער כו' מתי יבוא לידי ואקיימנו", היינו שהוא חיפש ושאל למסירות נפש מצד עצמו, מצד היוקר העצום של מסירות נפש, לפי שעל ידה מגיעים לידי המדריגה הנעלית ביותר בהתקשרות והתאחדות עם הקב"ה²³.

אברהם אבינו לעומתו לא חיפש מסירת נפש (בתור תכלית ומטרה לעצמה). ענינו ה'יה לפרסם אלקות בעולם, כמ"ש ויקרא שם בשם הו"ה איל עולם²⁴, אל תקרא ויקרא אלא ויקרא²⁵; הוא ה'יה שקוע כל כולו בעבודת פרסום אלקות, ורק שאם הדבר ה'יה כרוך גם במסירות נפש – לא ה'יה

מעט ויבוא זמן שתדברו במעלתו של מי שזכה "לשבת" בגלל היותו מלמד, בגלל החזיקו חדר, ישיבה או מקוה טהרה. תקנאו בהם ותצטערו על עצמכם שאם לא זכיתם לכך, יהודים - חיטפו מסירות נפש.

19 ברכות סא, ב.

20 כידוע דצער - הפכו עונג (אגה"ק סכ"ט קמט, ב.) סידור קנז, א-ב. המשך תרס"ו ע' קז. ובכ"מ.

21 סד"ה החודש הזה ה'שית ובארוכה מאמרי חורף דשנה ההיא (ד"ה בראשית וד"ה יורה ה.). סה"ש תש"ג שיחת חגה"פ אות סז.

22 ברכות שם.

23 וראה ד"ה בראשית וד"ה יורה הנ"ל שמסירות נפש זו שבאה מצד השכל אינו ענין המסירות נפש בעצם מהותו. ע"ש בארוכה.

24 וירא כא, לג.

25 סוטה י, סע"א ואילך.

הבריאה" לגלות אלקות בעולם.

ויש לומר שהחידוש והיתרון שבזה בא לידי ביטוי בכך שעצם המאסר גרם בשעת מעשה לתוספת התעוררות ומסירות נפש בבני ישראל בכלל ובחסידיו ומקושריו במיוחד, להתחזק בעבודת כ"ק מו"ח אדמו"ר בהחזקת היהדות⁵².

ההשגחה פרטית הביא לידי גילוי את ההכרה וההרגשה⁵⁰ שמאחר שהמאסר ויסוריו הם בהשגחה פרטית, הרי נוסף לזה שמתוך כך תבוא השלמת הכוונה העליונה, עליידי ההוספה והחזיק בהפצת היהדות⁵¹ שלאחרי הגאולה מן המאסר, כנ"ל, הנה גם המאסר ויסוריו כו' "משלים הכוונה העליונה בענין

50 ויש לומר שלכן ענין ההשגחה פרטית נדבר בתוך מאמרי ראש-השנה, כי ר"ה הוא הראש שבו כלול החיות כו' דכל ימי השנה ס"י (לקו"ת תבוא מא, ג. עט"ר בתחלתו בארוכה).

51 וגם גילוי חדש במעינות דתורת החסידות, ע"ד גאולת אדה"ו ב"ט כסלו - ראה מכתב הרא"ח הנ"ל שם דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר [להלן בתרגום ללה"ק]: עתה יתוסף ריבוי ציורים חדשים בענינים העמוקים ועמוסי התוכן שבחסידות.

ביאורים במאמרי רבינו

שנעשה דוקא על-ידי התחתונים (כדלקמן סע"י ב).

וראה תו"מ ח"ג (ע' 35-36 וע' 48) שמקשר חידוש הבעש"ט שבכל דבר בבריאה יש תכלית, עם עניין מעשי בעבודת ה'; "אין לחשוב שהעיקר הוא המקום שממנו באים והמקום שאליו באים, ואילו כל הדרך שבינתיים היא רק בהכרח, כיון שאי אפשר להגיע לאותו מקום אלא על-ידי המעבר בשטחים שבינתיים, ומוטב ה'יה אילו היתה דרך קצרה יותר, אלא גם הדרך עצמה יש בה תכלית כאמור לעיל, שמכל פסיעה ופסיעה נברא מלאך ובמהלך הדרך מבררים ניצוצי קדושה, ועד שיתכן שמקום זה ממתין מששת ימי בראשית שיהודי יעבור בו כדי לילך לדבר מצוה ולקיים רצון ה'".

ולדוגמא, החיוב של "הוי רץ למצוה" שישנו בכל מצוה - שמלבד התכלית לבוא לקיום המצוה, הנה גם הדרך שבינתיים יש בה תכלית וכוונה בפני עצמה.

מז בהערת רבינו 50 - "ענין ההשגחה פרטית נדבר בתוך מאמרי ראש-השנה"

בשיחת י"ב תמוז תשכ"ד הרחיב רבינו בענין זה - ראה במילואים.

בוולתו. ולכן שלימות הגוף היא דוקא כאשר יש בו כל האברים, וכשחסר לו ענין פרטי שבאבר אחד אפילו התחתון ביותר, אינו אדם שלם. נמצא מכל זה, שכל אחד מאברי הגוף הינו שלימות ומטרה לעצמה ולא אמצעי עבור אבר אחר.

וכן בנוגע להשגחה שמצד כללות הכוונה - ההשגחה על כל פרט בעולם, היא בתור דבר שיש לו תכלית מצד עצמו ולא כאמצעי.

וזהו הפירוש בכך שלשיטת הבעש"ט ל"כל פרט יש יחס כללי לכללות הכוונה". ולכן לשיטתו "כל פרט ופרט מצד עצמו משלים את הכוונה". שכן מצד כללות הכוונה כל פרט נוצר עם מעלה כנ"ל, ויתירה מזה, מעלת הפרט הנמוך ביותר מגלה את השלימות האלוקית הכללית, באותה מידה שמגלה מעלת הפרט הגבוה ביותר (ראה בכ"ז לקו"ח ח"ל עמ' 164 הערה 47).

[מה-שאיין-כן לשיטת הרמב"ם שההשגחה על האדם היא מפני חשיבותו בתור תכלית הבריאה, הרי היא רק בפרטים הנעלים, באותם שניכר על ידם שהוא תכלית הבריאה].

ולכן ביצוע הכוונה כולל את כל סוגי העבודות, גם עבודה עם תחתונים והעלם. ויש גילוי מיוחד

מה שאינן לשיטת הבעש"ט, שכל פרט ופרט בבריאה, אפילו "תנועה אחת של דשא פרטי", יש בו מצד עצמו "יחס כללי לכללות כוונת הבריאה", והוא "משלים הכוונה העליונה בענין הבריאה" – הרי כלישכך וקל־זחומר שכן הוא בדברים פרטיים הנוגעים לאדם, שכל פרט ופרט מצד עצמו משלים את הכוונה העליונה בענין הבריאה.

ביאורים במאמרי רבינו

היה קל להרגש". ומבואר בזה (לקו"ש ח"ח ע' 168, שם ע' 198), שבדבר שהוא טפל ואמצעי לשמש משהו אחר ואינו תכלית לעצמו (דכן הוא ברשעים לדעת הרמב"ם, שהקב"ה מסלק מהם ההשגחה הפרטית), הנה כשאנו ממלא תפקידו, הרי בדרך ממילא ובאופן טבעי אין לו שום מקום.

ועל דרך הדין בבהמה שנעברה בה עבירה ש"את הבהמה התרוגו" (קדושים כ, טו), דאף-על-פי ש"בהמה מה חטאה", מכל מקום הורגים אותה "מפני שבאה תקלה על ידה" (רש"י שם). והיינו דכיון שלא מילאה את תפקידה, אין לה שום מקום להמשיך ולהתקיים, שכן לקיום שלה לכשעצמו אין חשיבות.

וזהו על דרך ההשגחה הכללית, שהיא רק על כללות המין ולא לגופם של פרטים (מה-שאי-כן דבר שהוא בעצמו תכלית, יש עליו ההשגחה פרטית לגופו, ושכרו וענשו הם באופן של נתינה וגזירה מלמעלה).

וראה בלקו"ש ח"א (ע' 172 הע' 34) שמקשר לשון הרמב"ם "קל להרגש" ושיטתו בהשגחה פרטית, עם כן שבזמן גזירת המן נתחייבו כל ישראל כליה, אפילו הטף – עונש שלא היה בערך לחטאם, שכן זה היה בדרך ממילא מפני הסרת ההשגחה הפרטית הניסית ונפילתם להנהגה טבעית.

ומכיון שהם רק אמצעי וטפל, אזי גם כאשר ממלאים תפקידם, ההשגחה הפרטית עליהם מלוכשת בלבושי הטבע ואינה גלויה (ראה סוף ביאור טו).

סיכום: החידוש של הבעש"ט בהשגחה פרטית נוגע גם לעניני האדם, דלשיטתו ההשגחה הפרטית שבהם אינה רק במידה שנוגעים לאדם, אלא כל פרט ופרט מצד עצמו משלים את הכוונה העליונה בענין הבריאה.

יב. וזהו גם הביאור בדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר הנ"ל:

החידוש דשיטת הבעש"ט בענין

טו "יחס כללי לכללות כוונת הבריאה .. שכל פרט ופרט מצד עצמו משלים כללות הכוונה הינה להביא לידי ביטוי את השלימות האלוקית הכללית (היינו בחינה אלוקית נעלית שאינה קשורה רק עם שלימות פרטית מסוימת). וזאת על ידי שיווצרו ממנה שלימות בכל סוגי התחומים, דהיינו עולם הכולל כל סוגי השלימויות - עליונים ותחתונים, ויורגש בהם, שכל השלימויות יחד מבטאות את השלימות הכללית, ועל כן חוסר בשלימות אחת (אפילו הפחותה ביותר) הוא חוסר בכללות השלימות (כמו העליונה ביותר).

ובדוגמת האדם (מלשון 'אדמה לעליון' – היינו שדומה לבחינה אלוקית כללית, שאינה מוגדרת בגדר מסוים), שהוא בריאה יתונה שכולה מכל המדרגות - מצד נפשו הוא למעלה מכל הנבראים, ומצד גופו הוא למטה מכל הנבראים (ראה בארוכה ס' הערכים ח"א ע' קבר ואל"ף). "ולכן צריך להיות בו ראש ורגל. ומצד זה, הצורך של האדם לכחות ואברים התחתונים הוא מצד הפחיתות שבהם, דשלימות האדם הוא כשכלול גם מהתחתונים" (לקו"ש ח"ד ע' 1142). נמצא שדוקא הפחיתות שבאברים התחתונים מבטאת את השלמות העצמית שלו.

ומצד זה נוצרו הרגליים באופן שיש בהן גם מעלה פרטית משל עצמן, שדוקא הן מעמידות את הראש ומוליכות אותו, אשר מצד פרט זה נקראת הרגל 'ראש' והראש 'רגל'. והיינו שגם באבר היותר תחתון יש מעלה ושלימות שאין

בכך כלל כדי למנוע אותו מעבודתו והוא מסר את נפשו.

ולפיכך חש ר' עקיבא עונג מעינוי המסירות נפש, שכן בכך נתמלא מבוקשו – למסור הנפש למען אלקות. לא כן היה באברהם אבינו: כשאסרוהו בבית האסורים²⁶ הוא הצטער מכך, שהרי בהיותו שם לא היה יכול לעסוק בעבודת פרסום אלקות בעולם.

סיכום: בשונה מרבי עקיבא, אברהם אבינו לא חיפש מסירות נפש, שכן זה מנע ממנו מלעסוק בעבודת פירסום אלקות בעולם.

ה. ועל דרך זה היה גם אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר, בעל הגאולה:

מצד שלימות וטובת עצמו, הרי המצב הנ"ל – שהגיע לתכלית השלימות בעבודה דמסירות נפש, עד ליסורי הגוף כפשוטם – גורם לשמחה גדולה²⁷.

אבל מאחר שעבודתו לא היתה (לשם מעלת) מסירות נפש מצד עצמה, אלא במגמה לבצע את שליחותו בעלמא הדין, להפיץ תורה ומצוות ופנימיות התורה וכו'²⁸ – והיה מסור לזה באופן ששום דבר לא היה יכול למנוע מכך, אפילו כשנדרשה עבור

כי אף-על-פי שהוא עצמו נתעלה אז בעילוי אחר עילוי, כנ"ל, הרי הדבר גרם צער ויסורים, שכן המאסר ויסוריו מנעוהו מביצוע שליחותו לקרב את ישראל לה' ולתורתו²⁹.

סיכום: גם אצל הרבי, המאסר גרם לו צער מאחר שמנע ממנו ביצוע שליחותו לקרב את ישראל.

ו. אמנם, עדיין צריך ביאור:

גם ב"עבודה גדולה אשר עבדתי בהרבצת תורה וחיוזוק הדת"³⁰ עסק כ"ק מו"ח אדמו"ר לא (רק) מפני היותה השליחות שלו, אלא לפי שזוהי הכוונה העליונה – והרי כיון שהמאסר לא היה ח"ו מחמת "אשמתו", אלא אך ורק תוצאה מהפצת היהדות בשלימות מתוך מסירות נפש בתכלית – מובן בפשטות שכן היה אז רצון העליון, שכ"ק מו"ח אדמו"ר יהיה באותה שעה במאסר ויעבור את כל יסורי המאסר רחמנא-ליצלן – ואסכךן הדרא קושיא לדוכתא:

26 ראה ב"ב צא, א. פדר"א פכ"ו.

27 ולהעיר שגם בגילוי היו לו במאסר גילויים נעלים - ראה מכתב החסיד רא"ח אלטהויז הי"ד (נדפס בס' התולדות שם ח"ג בסופו) מה שאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר [להלן בתרגום ללה"ק]: את כל הסיפורים המסופרים על רבינו הזקן ראיתי מתרחשים במוחש, לא חלף רבע שעה שלא ראיתי את אבי.

28 וראה לקו"ש ח"א שם גם בנוגע לארה"ז בהיותו במאסר.

29 ויש לומר שזוהי הכוונה במה שאמר "אילו ידעתי שתהיה לכן פעולה, זאת אומרת שעל-ידי זה תישבר ההתנגדות ויתאפשר ללמוד תורה בגלוי, הייתי מוחל על כל יסוריי" (מכתב הרא"ח הנ"ל שם [כאן – בתרגום ללה"ק]). היינו (לא שלא היה איכפת ליה היסורים, אלא) שהיה מוחל העליונים הרוחניים שהגיע אליהם על-ידי היסורים.

30 לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו דט"ו סיון תרפ"ח (סה"מ תרפ"ח ע' קמו).

לפי זה מה המקום להיות שרוי בצער על כך?

והביאור בזה:

בעבודת הנשמה לבצע את שליחותו של הקב"ה יש שני אופנים. ודוגמא לדבר באדם התחתון, בענינים תחתונים, שהעסק במלאכתו יכול להיות בשני אופנים: אופן אחד הוא שעשייתו היא בתור פקיד: הוא אמנם מסור לגמרי לעשות מלאכתו באמונה, ואפילו שלא עלימנת לקבל פרס, אבל אף-על-פי-כן – אין הוא אלא פקיד שנתמנה על-ידי אחר; אין זה ענין שלו, אין זה העסק שלו. מהשאיין-כן מלאכה הנעשית על ידי בעל הבית עצמו, שהדבר נוגע לו, שהרי זהו ענין שלו, העסק הפרטי שלו.

חילוק זה שבין בעל הבית לפקיד העושה מלאכתו באמונה אינו בולט כל כך במלאכה – ובעת עשייתה – גופא: שניהם עוסקים במלאכה במסירות מלאה ובהתמדה; ההבדל ביניהם ניכר בעיקר לאחר מכן – בגמר העבודה או בלילה, בין יוסמעשה אחד למחרתו.

בזמן זה, כאשר המלאכה אינה מתבצעת והעסק אינו מתנהל, הרי הפקיד ישן בשלוה: הוא עשה באמונה כל מה שהיה ביכולתו לעשות; ומה שלמרות זאת המלאכה או העסק אינם כדבעי – מרגיש הוא שלא בידו הדבר ולא עליו מוטל לסייע בכך; מצפון לבו נקי; מהשאיין-כן בעל הבית – הוא אינו מסוגל לישון במנוחה במצב כזה, הוא אינו יכול להיות במנוחה ושלוה כל זמן שהמלאכה והעסק אינם כדבעי.

סיכום: עדיין צריך להבין, כיון שמאסרו של הרבי לא היה ב"אשמתו", מה המקום להיות שרוי בצער על כך? והביאור שהוא על דרך ב' אופנים בעשיית מלאכה: א. פקיד נאמן – עושה כל שביכולתו, אך מעבר לכך אין זה ענינו. ב. בעל-הבית – כל עוד העסק אינו כדבעי, אינו יכול להיות במנוחה, שכן זה העסק שלו.

ז. על דרך זה יש שתי מדרגות בנשמות ושני אופנים במילוי כוונת הקב"ה בשליחותו בעלמא הדין:

אופן עבודה אחד הוא, שהאדם אמנם מסור לגמרי למילוי שליחותו, לא לשם שלימות וטובת עצמו, אלא אך ורק למען הכוונה העליונה, והוא עושה זאת עד מסירות נפש ועד בכלל; אך כאשר כבר עשה כל אשר ביכולתו ואין בידו לעשות יותר מכך – אין מקום לכך שיצטער מזה. והדברים קל-וחומר מהכלל ש"אונס רחמנא פטרי" מעבודתו. ובפרט בידעו, שהכל הוא בהשגחה העליונה, ואם כן הרי זה גופא נקבע ונמדד ע"פ ההשגחה העליונה; לא רק מדת יכלתו לעשות עבודתו, אלא גם באיזו מדה הענין יתבצע כעת – ולכן אין שום טעם וסיבה לצער.

אבל כאשר יהודי קשור ומיוחד עם הקב"ה כל כך³¹, עד שרצון וכוונת הבורא נעשים הרצון והכוונה שלו³², אזי עבודתו היא לא (רק) באופן שהוא מבצע שליחות שקיבל מהקב"ה, אלא מורגש אצלו שהעבודה היא ענין פרטי שלו, ויתר על כן – היא כל מציאותו.

31 על דרך (תכלית השלימות בזה ב)רשב"י שאמרו עליו (זח"ב לח, א) מאן פני הארון הויה דא רשב"י.

גופא: בענינים שבהם ניכרת מעלת האדם, אשר מחמתה הוא תכלית הבריאה – הרי ההשגחה פרטית עליהם היא באופן גלוי י; מהשאיין-כן דבר שהוא טפל בלבד אצל האדם ולא ניכרת בו מעלת האדם, הרי ההשגחה פרטית אינה בדבר זה מצד עצמה, אלא רק במידה שבה הדבר הטפל נוגע לאדם⁴⁹ י.

השכל (עי' בקונטרס שם).

ולפי שיטה זו נמצא, שענין ההשגחה פרטית הוא דוקא על האדם, להיותו תכלית כל הבריאה ("בשביל ישראל שנקראו ראשית")⁵⁰, ובמילא ההשגחה הפרטית היא על כל עניני האדם (אפילו כשהמדובר הוא בענין של דומם צומח חי) י.

ומזה מובן, שיש חילוק בין השיטות גם בהשגחה הפרטית שעל עניני האדם

49 ובמכל שכן מזה שלדעת המו"נ ענין ההשגחה פרטית אינו בסכלים ורשעים כי ההשגחה לפי דביקות

ביאורים במאמרי רבינו

ומזה באה שיטתו בנוגע לענין ההשגחה מלמעלה – שההשגחה היא רק על ענינים כלליים, אבל בנוגע למאורעות שבפרטי הענינים, ולדוגמא: בנוגע לדג שבים, אם יבלע או לא – על זה אין השגחה פרטית. והא בהא תליא דכיון שלא כל דבר הוא בכוונה, הרי מובן, שלא על כל דבר יש השגחה פרטית (עפ"י תו"מ ח"ג ע' 48).

יב "על כל עניני האדם"

מכיון שיהודי זקוק להם עבור מילוי תפקידו, והם מסייעים ושותפים, לפיכך הם מקבלים מעין מהחשיבות של ישראל (לקו"ש ח"ב ע' 139).

יג "באופן גלוי"

אולי יש לומר שכוונתו למבואר (ראה ד"ה צהר תעשה תרע"ג), שבדברים חשובים כמו צבא השמים או נשמות ישראל ההשגחה פרטית גלויה בגלל שייכותם לשם הויה, שכן שם הויה אינו מלוכש בדרכי הטבע, מה-שאיין-כן דבר שהוא חלק מהבריאה.

יד "רק במידה שבה הדבר הטפל נוגע לאדם"

לשיטתם השגחה על דבר שהוא אמצעי וטפל הינה השגחה כללית ולא פרטית. והיינו כדברי הרמב"ם (מו"נ ח"ג פ"ח) "סכלים הממרים .. סודרו בסדר שאר אישי מיני בעלי-חיים .. ומפני זה

האדם הזה מווננו", כי לאדם לא נוגע איזה דג יעלה בחלקו אם הם שוים במינם וטעמם (וכפי שמביא ברשימת השגחה פרטית (לקו"ש ח"ה ע' 279) בנוגע לדוגמה מדגים את האמור באגה"ק "על הניזוק כבר נגזר מן השמים .. והרבה שלוחים למקום").

ב. בנוגע לבעלי-חיים של האדם כתב השגחה מפורטת יותר "ישמין שורו וישבר כדו".

אלא שעדיין יש הבדל בין ההשגחה על האדם להשגחה על בעלי החיים שלו, וההבדל הוא ב'מטרה' של ההשגחה, שהמטרה אינה השור אלא בעליו. כמו שכותב בשומר אמונים "לא מצד השגחת השור בעצמו אלא בעבור בעליו".

יא "לפי שיטה זו .. תכלית כל הבריאה" שכן דבר שהוא תכלית הבריאה, הרי הוא נברא ככוונת מכוון מלמעלה, והקב"ה משגיח עליו. מה-שאיין-כן שאר דברים קיימים מצד ההכרח כביכול, וממילא אינם בהשגחה פרטית.

דנהה, הרמב"ם במו"נ כותב על דרך משל גבי תולעים ורמשים המתהווים מרקבון הפירות, שהם קיימים רק מצד ההכרח, ואין להם תכלית בפני עצמם (והם תוצאה של השינוי בין שני מצבי הפירות שהם בכוונה: כפי שהם בתחילת בריאתם, וכפי שהם במצב של רקבון).

דשא פרטי משלים הכוונה העליונה בענין הבריאה⁴⁶ ח.

ומזה נמצא חידוש גם בענין ההשגחה על האדם:

גם לדעת בעלי השיטה שהשגחה פרטית היא רק על מין המדבר, ואילו על דומם צומח חי ישנה השגחה כללית בלבד ("השגחה מינית לא אישית"⁴⁷ ט) – הרי זה דוקא בענינים הנוגעים רק

46 ובד"ה הט"ה אלקי תרצ"ד (סה"מ שם רעט, א): והקש המתגולל לאותו המקום כפי גזרת ההשגחה העליונה ית' בשביל כונה אלקית כו'.

47 לשון הרמב"ם במר"ג ח"ג פי"ז - אבל ראה פי'

ביאורים במאמרי רבינו

בחשבון ובדיקו באופן דלא חסר ולא יתר - לא חסר משהו להנהגת הבית ואין דבר מיותר (שאינו משמש למטרה זו). ואם כן הדבר בחיי עקרת בית פשוטה - על-אחת-כמה-וכמה להבדיל הבדלות עד אין קץ אצל בורא העולם ומנהיגו, שנוסף שכל פרטי המאורעות של כל הנבראים שבעולמו של הקב"ה הם על-פי השגחתו ית', הנה כל אחד מהם נוגע להשלמת הכוונה העליונה בענין הבריאה⁴⁸.

באג"ק כ"ק אדמו"ר (אגרת ט"ד) מבאר ש"איזה שינוי שיהיה באיזה מקום שיהיה, תוצאותיו ניכרות בכל העולם כולו, כיון שכולו מציאות מאוחדת היא". וראה לקמן.

ח **התנועה אחת של דשא פרטי משלים הכוונה העליונה בענין הבריאה**

כלומר, לא רק שכל תנועה של דשא "בעמקים היותר עמוקים אשר לא עבר שם איש" (לשון בקונטרסים שם ע' 740) מתוכנן ויש עליו דין ומשפט, אלא יתירה מזו, הוא משלים הכוונה העליונה בענין הבריאה לעשות לו ית' דירה בתחתונים. הביאור בזה ראה לקמן.

ט **"השגחה כללית בלבד (השגחה מינית ולא אישית)"**

בפשטות לשיטתם ההשגחה היא על כללות

למיני הדומם צומח חי עצמם; אבל כאשר מהדבר הפרטי (דדומם צומח חי) "יגיע איזה ענין אל השגחת האדם", סבירא להו גם כן שיש השגחה אף על הפרט. אלא שלדעתם – "לא יגזור השם יתברך על אלו הדגים שימותו או יחיו אבל גזר על האדם הזה ענינו ופרנסתו... ועל דרך זה נמצאת השגחה לאדם בבעלי חיים שלו כגון אם ישמן שורו... אם תשבר כדו"⁴⁸ י.

אדהאמ"צ בזה (דרך חיים יג, א ב).

48 שומר אמונים בסופו, נעתק בקונטרס הנ"ל (הערה 2). ועיי"ש באורך.

המין למען קיומו, וכגון "הכנת מציאות מזון כל מין לאישיו, ולולא זה היה המין אבד, בלא ספק" (מר"ג ח"ג פי"ו). וכן "פרנסתם ושאר כל הדברים הנצרכים לקיום המין ההוא, לעורר החום הטבעי והזדווגם לפרות ולרבות ולגדל בנים... הכמה ומדע טבעי להכין צרכי קיום מינה, כגון לבנות לה בית להשמר מהמקרים הרעים הממטעים המין, כעין חכמת אומנות הדבורים בהבנת ביתם לגידול בניהם ולאסוף מזונם, וכן הנמלים, וציפור דרוו בבנות לה בית וקן" (שומר אמונים בסופו), אך לא השגחה פרטית מי מהם יחיה ומי ימות.

אך בדרך חיים (המצוין בהערת רבינו 47) מבאר שגם לשיטתם ישנה השגחה פרטית, אלא שהיא באופן של גלות השכינה בע' שרים, עד שמלוכב בלבוש שק של הטבע. אך עדיין גם הטבע הוא "גרוגן ביד החוצב".

י **"אלא שלדעתם כו"**

כלומר לדעתם גם כשהדומם צומח חי נוגע לאדם, מכל מקום ההשגחה עליהם אינה פרטית ממש. ומשמעות הלשון המובאת כאן מס' שומר אמונים (ועיין שם בהרחבה יותר) שיש בזה ב' אופנים:

א. בנוגע לדגים כתב "יושגח מלמעלה ויגזור עליו כמה דגים יעלה מן הים בחרמו, ולא שגור על אלו הדגים שימותו או יחיו אלא גזר על

בכל כחו לגבי ענין מסוים, ולבסוף מצאוהו בוכה, והסביר שאף-על-פי שעשה כל מה שהיה אפשר לעשות, אך הפעולה לא הושגה.

ט. ועל דרך זה היתה עבודת בעל הגאולה, שבהיותו חדור ברצון העליון ובכוונה העליונה להפיץ תורה ומצוות ולעשות את העולם דירה לו ית' – הרי כאשר עבודתו בזה נעצרה עלידי ישיבתו במאסר (והמשך העבודה עמד בסכנה רחמנא-ליצלן), גרם לו הדבר צער רב ויסורים קשים.

ועוד זאת, ובהקדם: ידוע בפירוש הכתוב³⁴ "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה", שאין הכוונה בזה שמשא לא ידע את מעלותיו (שהודות להם – קיבל תורה מסיני, גאל את ישראל ממצרים, וכו'), אלא אדרבה – הענוה שלו נבעה מזה גופא שידע אודות כחותיו הנעלים, בסברו שאדם אחר עם אותם הכוחות ה'יה מצליח לפעול הרבה יותר, כמבואר במקום אחר³⁵.

ועל דרך זה כ"ק מו"ח אדמו"ר, שבודאי העריך את כחותיו, שהרי דבר זה הכרחי כדי שיוכל לנצלם בשלימות, וידע גם שההצלחה בעבודת הרבצת התורה וחיזוק היהדות דורשת שהדבר יתבצע על ידו דוקא, ואדם אחר לא ה'יה מסוגל לבצע את השליחות – ואם-כן מובן גודל הצער ועגמת הנפש שהמאסר גרם לו.

ועל דרך שמצינו במשה רבינו, שלאחר שגזר הקב"ה "לא תביאו את

ולפיכך, אפילו כשעשה כל אשר ביכלתו לעשות, הרי מאחר שהענין לא בא לידי פועל, או שלא התבצע בשלימות, הרי הוא, בתור "בעל הבית", שרוי בצער – צער רב – בשל כך.

סיכום: ב' מדרגות בעבודת ה': א. עושה ככל יכלתו, אך מעבר לכך אין זה ענינו. ב. רצון ה' הוא רצונו, ולכן כשהדבר לא מתבצע הוא מצטער על כך.

ח. דוגמא לדבר – ממעשה שהיה באחת מאסיפות הרבנים בעיר פטבורג בימיו של כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, אביו של בעל הגאולה. האסיפות דאו נערכו בקשר לדרישת הממשלה באותה שעה שהרבנים והמלמדים ירכשו מידה מסוימת של השכלה בלימודי חול³³. כמוכן, כל גדולי ישראל לחמו בזמן ההוא בתוקף רב נגד גזירה זו. אך שרי המלוכה הזהירו, שבאם לא יותרו להם ולא יקבלו את הגזירה, יעשו חסידשולם פרעות ביהודים. באחת האסיפות דאו נשא הרבי נ"ע דברים נוקבים ביותר, ובסוף דבריו התעלף. מחמת חריפות דבריו (וכן בשל דברי המחאה שהביע נגד השרים שאיימו בפרעות) הטילו עליו אז מאסר (ביתי).

כששחררו את הרבי נ"ע לאחר זמן, נכנס אליו אחד הרבנים ומצאו יושב ובוכה. אמר אותו רב לרבי נ"ע: הרבי מליובאוויטש! מדוע כבודו בוכה? הרי עשינו כל מה שהיה בידינו? ענהו הרבי נ"ע: אך הפעולה לא הושגה...

סיכום: מסופר על הרבי הרש"ב שנלחם

33 ראה פרטי הענינים בסה"ש תש"ב ע' 111 ואילך.

34 בהעלותך יב, ג.

35 ד"ה וירא העם תש"י (סה"מ תש"י ע' 236). וראה ד"ה זכור תרס"ה פ"ח. ובארוכה לקו"ש ח"ג ע' ואילך.

הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם³⁶ נצטער ביותר והרבה בתפילות³⁷ להתחנן אצל הקב"ה שיוכל להכניס את בני ישראל לארץ ישראל, עד שנאמר על זה הביטוי "התלמיד כמה סרבן" (מפציר)³⁸, והרי מובן, שכוונתו בזה לא היתה לתועלת עצמו, אלא הענין ד"נתאוה"³⁹ שבו להכנס לארץ ישראל הי"ה (כב"עבד נאמן⁴⁰) כדי למלאות ולהשלים את שליחות של האדון (הקב"ה) שהיתה – לטובתם של ישראל:

משה רבינו ידע, שזה שלאחר זמן יבוא חורבן הבית ובני ישראל יצטרכו ללכת שוב לגלות וכו', הוא מצד זה שיהושע הוא שיכניסם לארץ.

ולכן התפלל משה כל כך על כניסתו לארץ, כי אילו הי"ה משה המכניס את בני ישראל לארץ ישראל, היו בני ישראל נשארים בקיום נצחי בארץ, בית המקדש לא הי"ה חרב, ולא הי"ה שוב שיעבוד מלכותו⁴¹.

סיכום: כיון שבעל הגאולה הי"ה חדרור ב"רצון העליון" להפיץ יהדות, ובפרט שידע שאדם אחר לא יכול לבצע זאת, לפיכך גרם לו המאסר צער ויסורים.

יו"ד. אבל עדיין אינו מובן:

כיון שהכל הוא בהשגחה ובכוונת הבורא, ובוודאי תתקיים תכלית הכוונה של הקב"ה שעלידי הרבצת

התורה וחיזוק היהדות יהי"ה גילוי אלקות בעולם, עד שהעולם יהי"ה דירה לו יתברך, הרי מזה גופא מוכח, שגם המאסר וכו' לא בא לעולם כדי שהעבודה תוחלש חסדו של ה', אלא להיפך, כדי שעלידי זה יתוסף יתרון בהפצת היהדות כו'⁴². וכפי שאכן ניתן הי"ה להיווכח בפועל, שלאחר גאולתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נתגברה עוד יותר העבודה דחיזוק היהדות, עד שהדבר גרם ליציאתו מהמדינה ההיא, ומכח זה נתאפשר התגברות והתפשטות עבודתו בהרבצת התורה וחיזוק היהדות הרבה יותר, עד להפצה בכל רחבי תבל,

[ועל דרך מה שנעשה בכניסה לארץ ישראל, שאף-על-פי שלפועל לא היתה הכניסה עלידי משה כי אם עלידי יהושע, ולכן הי"ה יכול להתרחש – ואכן התרחש – חורבן וגלות, הרי סוף סוף הי"ה הדבר לטובתם של ישראל – שכן על ידי זה נפעל שכל הגילויים יומשכו עלידי עבודת ישראל, וכתוצאה מזה – הגילויים דלעתיד-לבוא יהיו באופן נעלה הרבה יותר]⁴³ –

ואם-כן, מדוע גרם לו הדבר צער ויסורים?

ויש לומר ההסברה בזה:

כיון שבעת המאסר גופא הי"ה מצב של העלם והסתור על עבודת הפצת התורה, שקיומה לא הי"ה יכול

ואתחנן ע' סה. צב. צג ואילך (מאור"ח ומג"ע). וראה אה"ת שם בביאור מאמר הגמ' בסוטה שם.

42 וכדבריו בשיחת ג' תמוז (הנ"ל הערה 13) שמסיים שם [להלן בתרגום ללה"ק] "תקותי להשי"ת שהעונש הזמני שהוטל עלי יכניס בעוה"ת כח מחודש בענין הנצחי דחיזוק היהדות כו'".

43 ראה במקומות שבהערה 41.

והסתיר על הפצת התורה, הרי זה עצמו דבר מצער ומכאיב.

יא. על פי כל הנ"ל יובן הקשר דשיטת הבעש"ט בהשגחה פרטית (שההשגחה היא גם על דומם צומח חי, ועל כל פרט דכל מין ובכל פרטי ענייניו) ליכולת "לשאת (לסבול את היסורים ולצאת מן) המאסר" –

דיש לומר, שהכוונה בזה היא [לא לעצם הענין שההשגחה פרטית היא גם בדומם צומח חי – אלא] לחידוש העולה משיטת הבעש"ט (שיש השגחה פרטית על דומם צומח חי) בנוגע להשגחה הפרטית על האדם:

כ"ק מו"ח אדמו"ר מבאר במאמר די"ב תמוז⁴⁵, שענין השגחה פרטית המבואר עלידי הבעש"ט פירושו לא רק שכל תנועה פרטית דכל נברא היא בהשגחה פרטית מהבורא ית', אלא יתירה מזו, שענין התנועה הפרטית דנברא פרטי י"ש לו יחס כללי לכללות כוונת הבריאה י. . . גם תנועה אחת של

להמשך אפילו באותו האופן שהיתה לפני המאסר, הרי זה עצמו דבר מצער ומכאיב; ולא רק שהדבר מצער מצד מעמדה ומצבה של נשמת איש ישראל למטה, אלא שישנו (גם) צער כביכול למעלה – מחמת המצב דהיפך גילוי אלקות.

ועל דרך הידוע בענין הצמצום (כפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמר די"ב תמוז⁴⁶), שאף-על-פי שכוונת הצמצום היא בשביל הגילוי⁴⁷ שלאחריו, ו(יתר על כן –) כוונת הגילוי גופא היא כל סיבת הצמצום י – הרי "גוף ועצם הצמצום הוא היפך רצון העליון", כי רצון העליון הוא שיהי"ה גילוי אור.

סיכום: עדיין אינו מובן: הרי הכל הוא בהשגחה פרטית למילוי התכלית של "דירה בתחתונים", ואם-כן גם המאסר נועד לתכלית זו, כדי שיבוא על ידו יתרון בעבודה, ולמה הצטער הרבי? והביאור, כיון שבעת המאסר גופא הי"ה מצב של העלם

44 ד"ה על כן יאמרו המושלים תרצ"א (סה"מ קונטרסים ח"א קצב, א ואילך).

45 ד"ה ע"כ יאמרו המושלים תרצ"ו (סה"מ קונטרסים ח"ב שסט, ב).

ביאורים במאמרי רבינו

ה "כוונת הצמצום היא בשביל הגילוי" כלומר, על-ידי הצמצום דוקא "נמצא אור שכל השייך אל המקבל .. עוד זאת דגם נמשך בזה אור עצמות המשפיע" (המשך שבעות תש"ד ס"ו)⁴⁸.

ו "כוונת הגילוי גופא היא כל סיבת הצמצום" אולי כוונתו להוסיף, שכל המושג של צמצום נוצר אך ורק עבור הגילוי, מה-שאי-כן אם נאמר ש"כוונת הצמצום היא בשביל הגילוי" היינו רק שמנצלים הצמצום עבור הגילוי.

בלקו"ש ח"ל ע' 150 מביא לכן דוגמה פשוטה מחיי האדם: "דרכה של אשת חיל, עקרת בית מוצלחת היא, שנוסף על שהיא מפקחת היטב על כל פרטי הדברים הנמצאים בביתה, שכל דבר נמצא במקומו הראוי לו והכל מתנהג בסדר מדויק – הגה עוד זאת שכל פרטי חפצי ביתה יש להם חלק במטרה הכללית של הנהגת הבית, עד שהכל הוא

36 חוקת כ, יב.

37 ראה מדרו"ל ר"פ ואתחנן.

38 סוטה יג, ב. רש"י ואתחנן ג, כו.

39 סוטה יד, א.

40 נוסח תפלת שחרית דשבת, ע"פ בהעלותך יב, ז.

41 שעה"ת (לאדהאמ"צ) ח"ב בתחלתו. אה"ת